

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗОБОВ'ЯЗАННЯ» КОМПАНІЙ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В практичній діяльності поняття «зобов'язання» трактують, частіше всього, з юридичної точки зору, як господарські відносини, які регулюються правом. Жиглей І.В. зазначила, що у бухгалтерському обліку право займає одне з провідних місць. Те, що бухгалтерський облік підлягає нормативному регулюванню, є положенням конвенційним [1]. За Ф.Ф. Бутинцем, в силу існування відносин, одна сторона уповноважена вимагати від іншої здійснення господарських операцій: передачі майна, виконання робіт, надання послуг, а інша сторона зобов'язана виконувати вимоги щодо предмету зобов'язання і має при цьому право вимагати відповідну винагороду – сплату коштів, зустрічні послуги [2, с. 426– 427]. Таким чином, сутність зобов'язання складається з прав та обов'язків сторін. Орлов І.В. відмічає, що зобов'язання, що відображаються в бухгалтерському обліку, мають юридичний та економічний зміст. В широкому розумінні зобов'язання виникають як управлінський правовий акт замовлення або державний контракт. У вузькому значенні – зобов'язання виникають із господарського договору, укладеного за простою згодою сторін; з інших підстав, що не суперечать закону; за результатами конкурсу, тендеру, іншого публічного торгу [3, с.249]. Юридичним фактом появи господарських зобов'язань є підписання господарського договору між суб'єктами господарювання. Згідно Цивільного кодексу України господарський договір є однією з найпоширеніших підстав для виникнення зобов'язань. Свою діяльність КУА (компанії з управління активами) проводять за винагороду від власного імені на підставі договору про управління активами. Це означає, що окрім загальних складових, поняття «зобов'язання» компаній з управління активами містить і специфічні. На рис. 1 представлені специфічні складові правового визначення поняття «зобов'язання» компаній з управління активами. Тобто, правовий зміст специфіки зобов'язань КУА полягає в управлінні активами венчурних фондів, відповідно суб'єктами зобов'язань є компанії з управління активами та венчурні фонди. Сторона, яка має право вимагати від іншої сторони виконання певної дії, називається кредитором, а сторона, яка зобов'язана виконати вимогу кредитора – боржником. В залежності від змісту та спрямованості дії та вимоги, кредиторам чи боржником може бути як КУА, так і венчурний фонд.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначають економічну сутність зобов'язань. Фінансова сутність зобов'язань передбачає обмін ресурсами, які мають грошовий вимір. Крім того, зобов'язання повинно бути локалізоване у часі, тобто повинен бути момент настання зобов'язання і період часу, протягом якого воно діє. При цьому зобов'язання повинно бути юридично обумовленим.

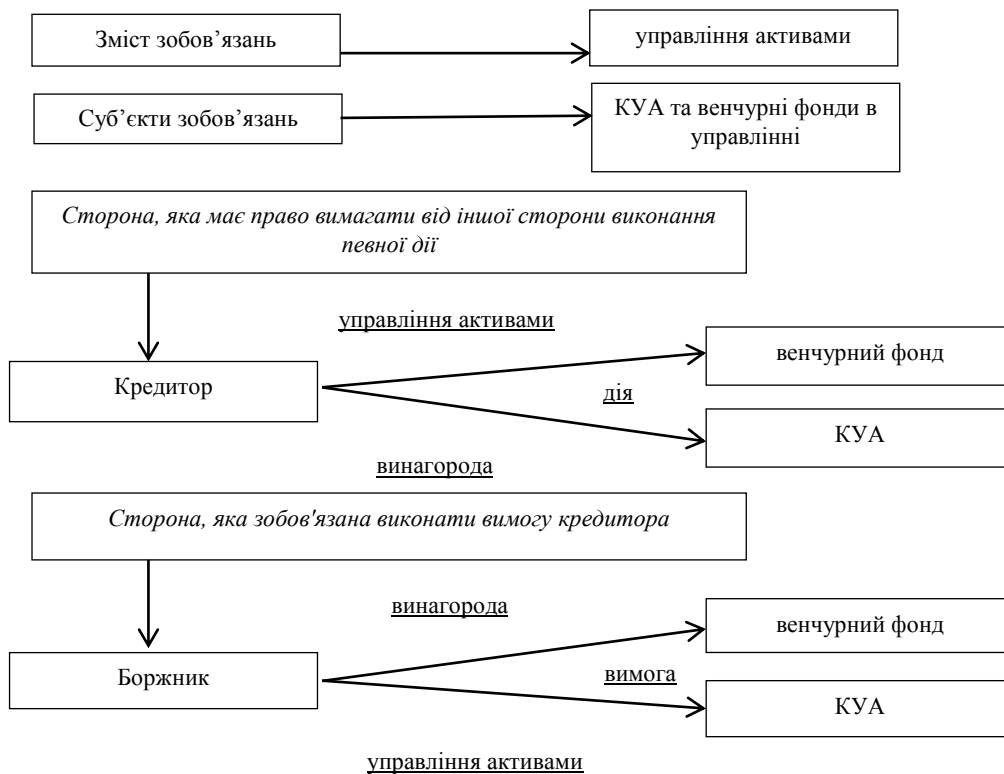

Рис. 1 Специфічні складові визначення поняття «зобов'язання» компаній з управління активами

В практичній діяльності бухгалтерів, під поняттям «зобов'язання» розглядається тільки кредиторська заборгованість, що значно обмежує та звужує це поняття, оскільки воно не виражає всієї сутності. Кредиторська заборгованість є лише одним з видів зобов'язань, отже багато видів зобов'язань не підпадають під визначення кредиторської заборгованості. При цьому ототожнення бухгалтерського поняття «зобов'язання» з поняттям «заборгованості» не є цілеспрямованим [3, с.249]. Тобто, враховуючи вищевикладене, визначено найбільш сутнісне поняття «зобов'язання» компаній з управління активами з бухгалтерської точки зору, яке найбільш повно розкриває сутність цього терміну. Зобов'язання компаній з управління активами – це розрахункові відносини між КУА та іншими суб'єктами господарювання, у тому числі венчурними фондами в управління, у процесі господарської та венчурної діяльності, а також власними працівниками, які є джерелом формування фінансових ресурсів діяльності компаній та мають бути погашені шляхом передачі активів або наданням послуг.

Список використаної літератури:

1. Жиглей, Ірина Вікторівна. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності: теорія, методологія, організація : автореф. дис ... д–ра екон. наук : 08.00.03 / Ірина Вікторівна Жиглей; В.о. Житомир. держ. технол. ун–т.– Житомир : Б.в., 2011.– 37 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст]: підруч. для студ. спеціальності «Облік і аудит» вищ. навч. закл.; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 7–ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2006. – 832 с.
3. Орлов І.В. Сутність поняття «Зобов'язання»: Аналіз наукових джерел // Вісник Житомирський державний технологічний університет. Економічні науки. – 2010. – № 1. – С. 249.